Co-funded by the European Union

GLUHI VOZNIKI
ZNAKOVNI JEZIK V PROMETNEM IN VOZNNIŠKEM IZOBRAŽEVANJU

MODUL:
7. VARNA VOŽNJA – UČNI MODUL

DEJAVNOST:
7.3. PROMETNA SPODOBNOST IN ETIČNO RAVNANJE V PROMETU

TÜSEKON
MAVİ PENCERE
Special Education Association
ZVEZA DRUŠTEV GLUHIH IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE
ANPEDA
iBF
Internationales Bildungs- und Fahrschulzentrum GmbH

"Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them."

»Sofinancirano s strani Evropske unije. Izražena stališča in mnenja so izključno stališča in mnenja avtorja(-ev) ter ne odražajo nujno stališč in mnenj Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Zanje ne moreta biti odgovorni niti Evropska unija niti EACEA.«

This document has been prepared as free learning and teaching material (Open Educational Resource) and is published under the Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International license. To view a copy of this license, visit:

http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/

»Ta dokument je bil pripravljen kot brezplačno učno in izobraževalno gradivo (odprti izobraževalni vir) ter je objavljen pod licenco Creative Commons Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Deljenje pod enakimi pogoji 4.0 mednarodna (Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International). Za ogled kopije te licence obiščite:

http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/«

Deaf Drivers

PREDLOGA OBRAZCA DEJAVNOSTI

Modul	Modul 7: Modul usposabljanja za varno vožnjo (A3.9)	
Naslov dejavnosti	Dejavnost 3: Prometna spodobnost in etično ravnanje v prometu (Dejavnost 7.3)	
Povzetek	Namen te dejavnosti je oblikovati ozaveščene voznike in spodbuditi prometno kulturo z učenjem prometnega bontona, prometne etike in pravilnega vedenja, ki predstavljajo osnovo prometnega ravnanja in prispevajo k pozitivnim izidom v prometu.	
Tema(e)	V tej dejavnosti so bile obravnavane naslednje teme: 7. Varna vožnja 7.3. Prometni bonton in etično ravnanje v prometu 7.3.1. Prometni bonton in etične vrednote 7.3.2. Osnovni pojmi bontona 7.3.3. Primeri scenarijev za osnovne pojme prometnega bontona; 7.3.4. Samoobvladovanje v prometu in prometna kultura	
Avtor/ji	Datum:	Različica:
Pregledal/a	Datum:	Različica:

Scenarij dejavnosti

7. Varna vožnja

7.3. Prometna spodobnost in etično ravnanje v prometu

7.3.1. Prometni bonton in etične vrednote

Prometni bonton je niz družbeno sprejetih človeških vrednot, katerih namen je spodbujati prometno kulturo, ne le z upoštevanjem pisanih pravil brez strahu pred nadzorom in kaznijo, temveč tudi z ponotranjenjem nepisanih pravil, ki zahtevajo medsebojno razumevanje in empatijo, s čimer ta vedenja postanejo navada.

Prometni bonton je nauk, ki je usmerjen v pravilno vedenje voznikov kot posledico prometne kulture in moralnih vrednot. Prinašanje naših človeških vrednot v prometno okolje bo k zagotavljanju varnosti življenja in premoženja prispevalo bolj kot kazni in sankcije, saj bo olajšalo iskreno spoštovanje pravil. Prometna pravila je treba obravnavati ne kot oviro, temveč kot vprašanje discipline, spoštovanja in etičnih vrednot posameznika.

Pri poučevanju prometnega bontona je poudarek na komunikaciji, odgovornosti, pozornosti, spoštovanju, potrpežljivosti, sodelovanju, strpnosti in požrtvovalnosti v prometu. Poleg tega so obravnavani tudi obvladovanje jeze, obvladovanje stresa, empatija, soočanje z vznemirjenostjo in komunikacijske spretnosti voznikov.

7.3.2. Osnovni pojmi bontona

Naše človeške vrednote moramo obravnavati kot osnovne pojme bontona. V ospredju teh človeških vrednot so spoštovanje, ljubezen, potrpežljivost in solidarnost – torej medsebojna pomoč, požrtvovalnost, nesebičnost in druga medsebojno krepilna in podporna čustva ter vrednote. Našo potrpežljivost hranijo občutki, kot so empatija, strpnost in zaupanje.

Kako nam te vrednote in lepo vedenje koristijo v prometu, lahko izrazimo takole: S spoštljivim, potrpežljivim, ljubečim, medsebojno pomagajočim, strpnim, prizanesljivim, nesebičnim, požrtvovalnim in odgovornim vedenjem do vseh udeležencev v prometu bo ustvarjeno bolj mirno prometno okolje. Za oblikovanje varnega prometnega okolja je treba te občutke najprej negovati.

7.3.3. Primeri scenarijev za osnovne pojme prometnega bontona;

Slika 1

- **Razumevanje in strpnost;** Če neizkušen voznik, ki nima izkušenj s parkiranjem, poskuša parkirati med dvema vozili, voznik za njim pa ne izkazuje strpnosti in ves čas trobi, se bo voznik, ki poskuša parkirati, splašil, čas parkiranja pa se bo podaljšal. Dodatnih 30 sekund potrpežljivosti, spoštovanja in strpnosti do napak bo ustvarilo bolj mirno prometno okolje in neizkušenemu vozniku omogočilo, da manever opravi v krajšem času.

- **Potrpežljivost;** Kot voznik je zelo pomembno biti prijazen, potrpežljiv in spoštljiv do pešcev, zlasti do starejših, otrok in invalidov. Pešec morda ne bo dokončal prečkanja v času zelene luči. Postavite se v njihov položaj. Kako bi se počutili? V tej situaciji, namesto trobljenja ali kretenj, s katerimi bi pešca prisilili k hitremu prečkanju, ali ne bi bilo lepše, če bi bili vozniki potrpežljivi in bi se veselili prečkanja pešcev? (Slika 2)

Slika 2

Slika 3

- **Spoštovanje;** treba je zagotoviti olajšave za invalide na vseh področjih življenja, zlasti v prometu. Na primer, parkiranju na parkirnih mestih, rezerviranih za invalide, na avtocestah ter na notranjih in zunanjih parkiriščih, se je treba izogibati. Vsakdo naj ravna s ponotranjeno mislijo, da je vsaka oseba potencialna kandidatka za invalidnost. Spoštovanje pravic invalidov in upoštevanje pravil, tudi za kratek čas, je odgovornost (Slika 3).

- **Odgovornost:** Rumene črte, znane tudi kot rumeni pasovi, na prehodih za pešce in pločnikih so namenjene slabovidnim občanom. To jim omogoča, da se izognejo padcu v luknje, stopanju na cesto, trčenju v predmete med prečkanjem ter jim omogoča nadaljevanje po pločniku brez drugih škodljivih učinkov. Parkiranje na teh rumenih pasovih je neodgovorno vozniško vedenje. Zasedanje teh območij bo slabovidnim posameznikom oteževalo življenje. (Slika 4)

Slika 4

Slika 5

- **Empatija;** Dajanje prednosti vozilom s prednostjo, kot so reševalna ali gasilska vozila, z uporabo metode zadrge ali druge metode, je tako human kot tudi zahteva pravila. Vživeti se lahko tako, da si predstavljamo, da ta vozila morda odhajajo pomagat družinskemu članu z zdravstveno težavo ali da gasijo požar na našem delovnem mestu ali domu. (Slika 5) Na ta način jim lahko ustrezneje damo potrebno prednost.

- **Odpoved in žrtvovanje;** Tudi če imate na križišču prednost v skladu z vrstnim redom prednosti, določenim v prometnih predpisih, je dajanje prednosti drugemu vozniku, ki mudi in prosi za vaše dovoljenje, primer žrtvovanja, nesebičnosti in odpovedi (Slika 6).

Slika 6

Slika 7

- **Pozornost in spoštovanje:** Predstavljajte si sebe kot pešca. Vozniki, ki vas mimo vas peljejo v deževnem vremenu in pazijo, da vas ne poškropijo, so dober primer prometnega bontona, lepega vedenja in prometne kulture (Slika 7). Kot voznik morate biti ves čas pozorni, saj se zavedate, da lahko drugim kadarkoli povzročite škodo.

- **Medsebojna pomoč in solidarnost:** Ko se voznik ustavi, da bi pomagal drugemu vozniku, ki se mu je vozilo pokvarilo in prosi za pomoč, gre za medsebojno pomoč in solidarnost hkrati. S pomočjo drugemu vozniku ga boste rešili težave, ki je ni mogel premagati sam, hkrati pa boste s tem, da vozilo čim prej znova vključite v promet, preprečili prometni zastoj (Slika 8).

Slika 8

7.3.4. Samoobvladovanje in prometna kultura

Ne glede na naš družbeni status in osebno kariero se je treba zavedati, da pri vožnji opravljamo pomembno nalogo. Obstaja pomembno čustvo, ki uravnava naše vedenje v prometu ali družbi: samoobvladovanje. Samo-obvladovanje je ena od lastnosti, ki naj bi jo ljudje imeli skozi vse svoje življenje.

Slika 9

Samoobvladovanje je sposobnost osebe, da nadzoruje samo sebe, da vidi posledice svojih dejanj in da svoja dejanja presoja skozi disciplino in znanje. Ne smemo pozabiti, da milijoni ljudi v prometnih nesrečah izgubijo življenje, postanejo invalidi ali so poškodovani. Prav tako se spomnimo, da prometne nesreče povzročajo znatne izgube za državo v smislu družbe, gospodarstva in delovne sile. Zato je vsak posameznik, ne glede na to, ali je voznik, potnik ali pešec, odgovoren za vedenje drugih udeležencev v prometu, ki so mu podobni.

Z razumevanjem, da »če se spremeni en človek, se spremenijo vsi«, je naša velika odgovornost in dolžnost, da naše človeške vrednote prinesemo v prometno okolje ter zagotovimo oblikovanje prometne kulture. Če se ne obvladate in ne nadzorujete sami, vas bodo obvladovali in nadzorovali drugi (Slika 9).

Ena najpomembnejših vrlin, ki jih morajo imeti vozniki, da bi živeli v skladu s prometno kulturo in bontonom, je samoobvladovanje. Obstajajo nekatere temeljne spretnosti, ki jih mora posameznik imeti, da pridobi samoobvladovanje. To so:

- **Osnovne kompetence za samoobvladovanje**
- Volja po nadzoru nad samim seboj
- Ozaveščenost in prepričanje
- Izogibanje škodi
- Samozaščita
- Sposobnost nadzora čustev

- Vrline sodelovanja, spoštovanja, potrpežljivosti in empatije

Te kompetence so prirojene vsakemu človeku. Vendar jih je treba v družbenih situacijah negovati s pravimi vodniki, usposabljanjem in zgledi.

Ocenjevanje in vrednotenje

Pogoji za ocenjevanje in vrednotenje

V tem usposabljanju je treba pri merjenju in vrednotenju ravni znanja udeležencev upoštevati naslednje točke:

- Besedila vprašanj morajo biti jasna, jedrnata in razumljiva.
- Vprašanja je treba pripraviti z uporabo tehnik testov z izbirnimi odgovori.
- Vprašanja morajo imeti 4 možnosti z le 1 pravilnim odgovorom.
- Pri pripravi vprašanj je treba uporabiti pojme, primerne za tolmačenje v znakovni jezik.
- Vprašanja morajo zajemati informacije, podane v tem usposabljanju.
- Za teste je treba ločeno pripraviti ključe za odgovore in ključe za točkovanje.

Preizkus znanja

1- Vedenja, ki v prometu zahtevajo medsebojno razumevanje in empatijo, brez strahu pred nadzorom in kaznijo, so povezana s katerim od naštetih pojmov?

A) Prometni tok
B) Prometni jezik
C) Prometna pravila
D) Prometni bonton

2- Če vozniku, katerega vozilo se je na cesti pokvarilo in povzročilo prometni zastoj, pomaga drug voznik, ki se ustavi in pomaga rešiti težavo, katero temeljno vrednoto ta voznik izkazuje?

A) Sodelovanje
B) Jeza
C) Sebično vedenje
D) Pretirano odzivanje

3- V deževnem vremenu vozniki pazijo, da med prečkanjem ne poškropijo pešcev – to je primer katere temeljne vrednote, ki jo izkazujejo v prometu?

A) Trmoglavost
B) Jeza
C) Empatija
D) Nepotrpežljivost

4- Kaj od naštetega lahko rečemo o vozniku, ki ne da prednosti vozilom, ki se približujejo z vklopljeno sireno in imajo prednost?

A) Razumevajoč

B) Nespoštljiv

C) Strpen

D) Nesebičen

5- Katero od naštetih stališč in vedenj kaže, da posameznik (tj. udeleženec v prometu) nima prometne kulture in samoobvladovanja v prometnem okolju?

A) Govorjenje z drugimi z razumevanjem in vljudnostjo

B) Dajanje prednosti tistim v izrednih razmerah

C) Upočasnitev na križiščih in prehodih za pešce

D) Nenehno trobljenje s hupo

Rešitve

1 – D / 2 – A / 3 – C / 4 – B / 5 – D Vsako vprašanje je vredno 20 točk, skupaj 100 točk.

Samoocenjevanje

Prosimo, ocenite vsako trditev od 1 do 5:

1 = Sploh se ne strinjam | 2 = Ne strinjam se | 3 = Neodločen/-a | 4 = Strinjam se | 5 = Popolnoma se strinjam

Trditve za samoocenjevanje	1	2	3	4	5
1. Razumem prometni bonton.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Razumem pomen prometnega bontona.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Razumem osnovne pojme znotraj prometnega bontona.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Ob primeru znam pojasniti pravilno vedenje z uporabo prometnega bontona.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Prometna kultura nastaja zahvaljujoč prometnemu bontonu in etičnim vrednotam.	☐	☐	☐	☐	☐

Ključ za točkovanje:

21–25 točk: Vaše znanje je zelo dobro. Poznate prometne predpise.

16–20 točk: Vaše znanje je zadostno, vendar imate na nekaterih področjih še možnost izboljšav**.**

11–15 točk: Imate zmerno raven znanja; dodatno usposabljanje bo koristno.

6–10 točk: Vaša raven znanja je nizka; priporočamo celovito usposabljanje**.**

0–5 točk: Vaše zavedanje in znanje o tej temi sta resno pomanjkljiva.